

” Карпенко Ю. Формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2021. Том 9, № 2. С. 23-29. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol9i2-003>

Karpenko Yu. Formuvannia hotovnosti maibutnix fakhivtsiv z fizychnoi terapii, erhoterapii do profesiinoi diialnosti v reabilitatsiinykh tsentrah [The readiness's formation of future specialists in physical therapy, occupational therapy for professional activity in rehabilitation centers]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2021. Vol. 9, № 2. S. 23-29. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol9i2-003>

УДК 378.147:[615/825+613.851]-051-027.561

DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol9i2-003>

Юлія КАРПЕНКО

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID: 0000-0003-3073-8973

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ

Анотація. У статті запропоновано розв'язання проблеми формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах. Вперше теоретично обґрунтовано і розроблено модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах, що базується на методологічних підходах (системно-діяльнісний, аксіологічний, синергетичний, особистісно-орієнтований, рефлексивний, деонтологічний, компетентісний) та принципах (науковості, свідомості й активності, варіативності, неперервності та наступності, наочності, міждисциплінарного навчання, практико-орієнтованого навчання, моделювання професійної діяльності), описує форми (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, самостійна робота, консультації, клінічні практики, захист курсових робіт, участь у студентських наукових гуртках, науково-практичних конференціях, конкурсах наукових робіт, олімпіадах з фізичної терапії, ерготерапії, підсумкова атестація), методи (інтерактивні), засоби (навчальні посібники/методичні рекомендації, робочий зошит з практики силових навчальних дисциплін, інформаційно-комунікаційні освітні ресурси, засоби фізичної терапії та засоби ерготерапії) та етапи (навчально-теоретичний, навчально-практичний, рефлексивний). На основі оцінки рангової кореляції Кендала здійснено ранжування педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах серед яких визначено найбільш ефективні: оновлення змісту професійно-орієнтованих дисциплін з урахуванням специфіки професійної діяльності в реабілітаційних центрах; використання інноваційних технологій в освітньому процесі професійної підготовки; інтеграція теоретичної та практичної підготовки у процесі проведення практик в реабілітаційних центрах.

Ключові слова: формування готовності; майбутні фахівці з фізичної терапії, ерготерапії; професійна діяльність; реабілітаційний центр.

Yuliia KARPENKO

Makarenko Sumy State Pedagogical University

ORCID: 0000-0003-3073-8973

THE READINESS'S FORMATION OF FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL THERAPY, OCCUPATIONAL THERAPY FOR PROFESSIONAL ACTIVITY IN REHABILITATION CENTERS

Abstract. The paper offers the problem's solution of forming the readiness of future specialists in physical therapy, occupational therapy for professional activities in rehabilitation centers. The essence of the concepts «rehabilitation center», «readiness of future specialists in physical therapy, occupational therapy for professional activities in rehabilitation centers» and «the formation of readiness of future specialists in physical therapy, occupational therapy for professional activity in rehabilitation centers». For the first time a model of future specialists' readiness in physical therapy, occupational therapy for professional activity in rehabilitation centers is theoretically substantiated and developed, consisting of target, theoretical-methodological, procedural and criterion-evaluation blocks, based on methodological approaches (system-activity, syllogistic, axiological, synergetic, personality-oriented, reflective, deontological, competence) and principles (scientific, consciousness and activity, variability, continuity and stages, clarity, interdisciplinary training, practice-oriented learning, modeling of professional activity), describes the forms (lectures, practical, seminars) laboratory classes, independent work, consultations, clinical practices, defense of term papers, participation in student scientific circles, scientific-practical conferences, competitions of scientific works, Olympiads in physical therapy, occupational therapy, final certification), methods (interactive), means (educational) manuals /methodical recommendations, workbook on the syllabuses' practice of academic disciplines, information and communication educational resources, means of physical therapy and means of occupational therapy) and stages (educational-theoretical, educational-practical, reflective). Pedagogical conditions of effective implementation of the model's formation of readiness of future specialists in physical therapy, occupational therapy for professional activity in rehabilitation centers (updating the content of professional-oriented disciplines taking into account the specifics of professional activity in rehabilitation centers; the using of innovative technologies in the educational process) level of higher education in the field of knowledge 22 "Health" specialty 227 "Physical therapy, occupational therapy"; integration of theoretical and practical training in the process of internships in rehabilitation centers).

Key words: formation of readiness; future specialists in physical therapy, occupational therapy; professional activity; rehabilitation center.

Постановка проблеми. В умовах динамічної модернізації системи вищої освіти України та її інтеграції в європейський і світовий освітні простори важливим є підвищення якості професійної

підготовки майбутніх фахівців, у тому числі фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти.

У зв'язку зі стійкою тенденцією до зростання захворюваності та інвалідизації населення, гостро постають питання пов'язані з наданням комплексних послуг реабілітації різним категоріям населення, з широким спектром сучасних реабілітаційних технологій, методів і засобів, різноманітним реабілітаційним обладнанням, що потребує ґрунтовних професійно орієнтованих знань, вмінь та навичок майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії щодо провадження реабілітаційної діяльності. Станом на 1 січня 2020 року в Україні зареєстровано 2 млн. 703 тис. осіб з інвалідністю, що на 44 тис. більше порівняно з 2019 роком.

Тому проблема формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах, мережа яких в Україні з кожним роком розширюється, є соціально значущою.

Науковим підґрунтям для дослідження стали праці, в яких розкриваються концептуальні положення щодо філософії вищої освіти [1-2]; формування різного роду компетентностей майбутніх фахівців у вищій школі [3-7]; професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у закладах вищої освіти [8-10]; різних аспектів професійної підготовки та формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії [11]; теорії фізичної терапії [12-16].

Результати теоретичного аналізу науково-педагогічної проблеми щодо формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах дозволили виявити низку суперечностей, зокрема, між:

- потребою держави у висококваліфікованих фахівцях з фізичної терапії, ерготерапії та недостатньою зорієнтованістю освітнього процесу на формування готовності випускників закладів вищої освіти до професійної діяльності в реабілітаційних центрах;

- розвитком реабілітаційних установ і спеціалізацією реабілітаційних послуг у реабілітаційних центрах та орієнтацією освітніх програм підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії більшою мірою на їхню академічну (теоретичну) підготовку;

- наявним досвідом професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти та нерозробленістю ефективних моделей формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах.

Соціальна значущість означеної проблеми та недостатня її теоретична розробленість зумовили вибір теми дослідження «Формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах».

Мета дослідження полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах.

Для досягнення поставленої мети використовувалися такі **методи** дослідження:

- *теоретичні*: аналіз філософської, психолого-педагогічної, фахової навчально-методичної літератури, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, нормативних документів у сфері фізичної терапії, ерготерапії, підручників і навчальних посібників, ретроспективний аналіз власного досвіду науково-педагогічної діяльності у вищій школі з метою з'ясування стану розробленості проблеми формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах; індукція та дедукція, структурно-системний аналіз для обґрунтування сутності і структури готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах; узагальнення та конкретизація з метою визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах; моделювання та проектування для розробки та теоретичного обґрунтування моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах і педагогічних умови її ефективної реалізації;

- *емпіричні*: анкетування, спостереження, тестування, педагогічний експеримент з метою експериментальної перевірки ефективності моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах;

- *статистичні*: t-критерій Стьюдента та оцінка рангової кореляції Кендала з метою якісної і кількісної оцінки результатів експерименту.

Результати. На основі аналізу літератури з фізичної терапії обґрунтовано необхідність та доцільність формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах, що детерміновано: значною поширеністю мережі таких реабілітаційних закладів; високим рівнем захворюваності та інвалідизації різних категорій населення, які потребують реабілітаційної допомоги в умовах таких закладів реабілітації; комплексним наданням реабілітаційних послуг, що вимагає мультидисциплінарного ведення пацієнта/клієнта; різною спеціалізацією реабілітаційних центрів.

На підставі теоретичного аналізу медичної літератури *реабілітаційний центр* визначено як заклад певної форми власності та організаційно-правової форми з широким спектром сучасних реабілітаційних технологій, методів і засобів, який надає реабілітаційні послуги у сфері охорони здоров'я різним категоріям населення з метою реабілітаційної допомоги їм у післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах.

На основі аналізу Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія *готовність майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах* розглядається як інтегрована якість та стан особистості, що характеризується наявністю позитивних мотиваційно-ціннісних установок, професійно орієнтованих знань, умінь і навичок, комунікативних, організаторських і творчих здібностей, емпатії та рефлексії, які забезпечують ефективне надання реабілітаційної допомоги з відновлення / підтримки рухової активності, функціональних можливостей та участі в повсякденному житті різним категоріям населення в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах.

На основі аналізу нормативних документів Міністерства освіти і науки України та результатів вітчизняних і закордонних досліджень уточнено сутність поняття «*формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах*», яке розглядається як освітній процес набуття у студентів професійно орієнтованих знань, вмінь і навичок, значущих професійно-особистісних якостей і здібностей, необхідних для ефективного провадження реабілітаційної діяльності у закладах охорони здоров'я, що надають реабілітаційні послуги різним категоріям населення в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах.

Модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах містить цільовий, теоретико-методологічний, процесуальний та критеріально-оцінювальний блоки (рис. 1).

Ефективна реалізація моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах забезпечувалася педагогічними умовами, вибір яких обґрунтовано експертною оцінкою та результатами анкетування студентів, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та фахівців реабілітаційних центрів.

За результатами анкетування 142 студентів, які навчалися за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у таких закладах вищої освіти, як: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Класичний приватний університет, Харківська державна академія фізичної культури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, виявлено: часткову готовність до проведення професійної/клінічної діяльності в умовах реабілітаційних центрів; часткову здатність до самостійного планування і підбору оптимальних реабілітаційних інтервенцій; часткову здатність до самостійного складання програм фізичної терапії/ерготерапії та їх реалізації; часткову здатність навчання пацієнта/клієнта прийомом мобільності/самообслуговування, основам підтримки здоров'я, профілактики травм, захворювань та їх ускладнень; часткову обізнаність про критерії оцінювання ефективності самостійної діяльності пацієнтів/клієнтів.

Узагальнені результати анкетування 74 науково-педагогічних працівників вищезазначених закладів вищої освіти виявили: недостатній рівень використання інтерактивних технологій в освітньому процесі; часткове спрямування зусиль на створення під час практичних занять умов, наближених до реальних клініко-реабілітаційних; часткове спрямування зусиль на оволодіння студентами досвіду щодо складання й реалізації індивідуальних реабілітаційних програм.

Результати анкетування 36 фахівців реабілітаційних центрів України засвідчили часткове задоволення рівнем університетської підготовки студентів-практикантів. Фахівці вважають не повною сформованість готовності студентів-практикантів до професійної діяльності у реабілітаційних центрах.

На основі оцінки рангової кореляції Кендала здійснено ранжування педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах. Експертами виступали науково-педагогічні працівники кафедри здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (6 осіб) та кафедри фізичної реабілітації Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (4 особи).

Першу педагогічну умову – *оновлення змісту професійно-орієнтованих дисциплін з урахуванням специфіки професійної діяльності в реабілітаційних центрах* – розкрито на прикладі дисциплін: «*Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії*», «*Технічні засоби реабілітації*», «*Клінічно-реабілітаційний менеджмент при дисфункціях внутрішніх органів та кардіореспіраторної системи*», «*Фізична терапія та ерготерапія при порушенні діяльності нервової системи*».

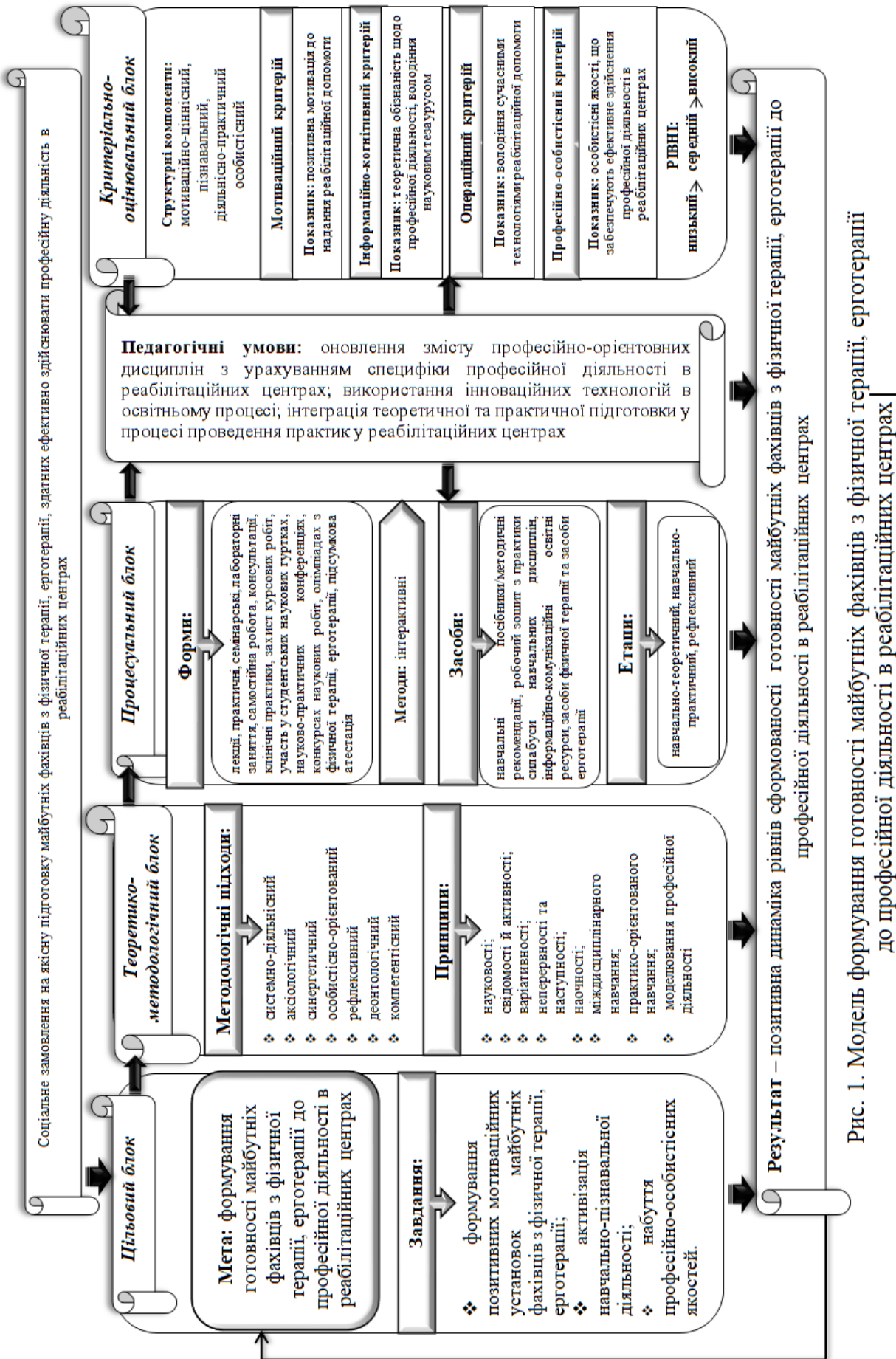

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах

Друга педагогічна умова – використання інноваційних технологій в освітньому процесі професійної підготовки – передбачала впровадження в освітній процес таких інтерактивних освітніх технологій, як технології проблемно-орієнтованого навчання, інтерактивні лекції, дискусії, диспути, технології симуляційного навчання, ігрові технології, кейси, тренінги. Розкрито особливості застосування таких сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, як мультимедійні презентації, навчальне середовище Moodle, система «Електронний журнал online», Online платформа Zoom та Googl Meet.

Реалізація третьої педагогічної умови – інтеграція теоретичної та практичної підготовки у процесі проведення практик в реабілітаційних центрах – полягала у виконанні студентами динамічної комбінації завдань теоретичного і практичного характеру під час проходження клінічних практик у реабілітаційних центрах. Результати проходження практики включають оформлення/ведення робочого зошиту з практики, в якому передбачено теоретичну частину (нозологію за спеціалізацією реабілітаційного центру, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, науково-доказова база, кейси відповідно до нозології) і практичну частину (діагноз пацієнта, збір анамнезу, результати реабілітаційного обстеження на основі МКФ, прогнозування з постановкою цілей реабілітації, складання індивідуальної реабілітаційної програми, оцінка її ефективності, рекомендації пацієнту), з фіксацією в робочому зошиті об'єктивної оцінки виконаних завдань за підписом методиста-керівника реабілітаційного центру.

Педагогічний експеримент тривав протягом 2015-2020 рр. та реалізовувався у три етапи (констатувальний, формувальний, контрольний) із залученням 142 студентів спеціальності фізична терапія, ерготерапія, 74 науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та 36 фахівців реабілітаційних центрів України. В експериментальному дослідженні брали участь 142 студенти, з яких сформовано експериментальну (n=69) і контрольну (n=73) групи.

Статистичний аналіз результатів впровадження моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах здійснювався за допомогою t-критерія Стьюдента і підтвердив розбіжність розподілу рівнів сформованості готовності до професійної діяльності для експериментальної (ЕГ) і контрольної (КГ) груп (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах (%)

Рівні Групи	Низький		Середній		Високий	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
За мотиваційним критерієм						
Позитивна мотивація	-24,64%	-13,70%	14,49%	8,22%	10,14%	5,48%
За інформаційно-когнітивним критерієм						
Теоретична обізнаність	-45,61%	-14,56%	8,77%	7,28%	36,84%	7,28%
За операційним критерієм						
Володіння сучасними технологіями реабілітаційної допомоги	-26,08%	-12,33%	14,49%	8,21%	11,59%	4,12%
За професійно-особистісним критерієм						
Творчий потенціал	-23,19%	-12,33%	13,05%	6,85%	10,14%	5,48%
Емпатійні здібності	-26,09%	-12,33%	17,40%	6,85%	8,69%	5,48%
Комунікативні здібності	-28,98%	-15,07%	15,94%	8,22%	13,04%	6,85%
Організаторські здібності	-26,08%	-15,07%	14,49%	8,22%	11,59%	6,85%
Рефлексія	-23,19%	-12,33%	13,05%	6,85%	10,14%	5,48%

Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність розробленої та теоретично обґрунтованої моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах.

Висновки. Проведене дослідження дозволило сформулювати такі висновки.

Аналіз стану розробленості проблеми формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах дозволив відзначити її актуальність, фрагментарну розробленість, доцільність та своєчасність обраного напрямку дослідження. Зокрема, вказано на те, що у зв'язку зі значною поширеністю мережі реабілітаційних центрів, високим рівнем захворюваності та інвалідизації різних категорій населення постає необхідність та доцільність спеціальної/фахової підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах.

Обґрунтовано сутність та структуру готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах. Готовність майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах розглядається як інтегрована якість та стан особистості, що характеризується наявністю позитивних мотиваційно-ціннісних установок, професійно орієнтованих знань, умінь і навичок, комунікативних, організаторських і творчих здібностей, емпатії та рефлексії, які забезпечують ефективне надання реабілітаційної допомоги з відновлення / підтримки рухової активності, функціональних можливостей та участі в повсякденному житті різним категоріям населення в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах.

Розроблено та теоретично обґрунтовано модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в реабілітаційних центрах, що складається з цільового, теоретико-методологічного, процесуального та критеріально-оцінювального блоків, базується на системно-діяльнісному, аксіологічному, синергетичному, особистісно-орієнтованому, рефлексивному, деонтологічному, компетентісному методологічних підходах і принципах (науковості, свідомості й активності, варіативності, неперервності та наступності, наочності, міждисциплінарного навчання, практико-орієнтованого навчання, моделювання професійної діяльності), описує форми (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, самостійна робота, консультації, клінічні практики, захист курсових робіт, участь у студентських наукових гуртках, науково-практичних конференціях, конкурсах наукових робіт, олімпіадах з фізичної терапії, ерготерапії, підсумкова атестація), методи (інтерактивні), засоби (навчальні посібники, методичні рекомендації, робочі зошити з практики, силабуси навчальних дисциплін, інформаційно-комунікаційні освітні ресурси, засоби фізичної терапії та засоби ерготерапії) та етапи (навчально-теоретичний, навчально-практичний, рефлексивний) і педагогічні умови її реалізації (оновлення змісту професійно-орієнтованих дисциплін з урахуванням специфіки професійної діяльності в реабілітаційних центрах; використання інноваційних технологій в освітньому процесі; інтеграція теоретичної та практичної підготовки у процесі проведення практик у реабілітаційних центрах).

Перспективу подальших наукових досліджень вбачаємо в аналізі здобутків передового зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії та впровадженні їх у вітчизняну практику вищої освіти; використанні засобів дистанційної форми навчання для підвищення якості освітніх послуг, які надаються майбутнім фахівцям з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Педагогіка вищої школи : підручник / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]. Київ : Пед. думка, 2009. 256 с.
2. Зверева І. Д. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень; Акад. пед. наук України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 336 с.
3. Волошко Л. Б. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі вивчення медико-біологічних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2006. 20 с.
4. Semenikhina O. Ways of formation and development of IT-competency in the process of professional preparation students. *Education. Innovation. Practice*. 2018. Issue 1(4). P.44-51.
5. Семеніхіна О.В., Чкана Я.О. Моделювання процесу формування предметної компетентності вчителя математики на засадах компетентісного підходу // Гуманізація навчально-виховного процесу.- Збірник наукових праць. № 4 (84). – 2017. С.112-125
6. Levesque C. S., Zuehlke N., Stanek L., Ryan R. M. Autonomy and competence in German and U.S. university students: A comparative study based on self-determination theory. *Journal of Educational Psychology*. 2004. № 96. Pp. 68-84.
7. Nasimov A. Shaping self-educational competence beside pupils of the institutions of the average vocational training. In *ILT'2015 conference Singapore*, Pp. 122-123.
8. Бугеря Т. М. Міжпредметні зв'язки у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутніх фізичних реабілітологів : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Луганськ, 2009. 22 с.
9. Базильчук О. В. Ізраїльський досвід професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії у вищих навчальних закладах. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2017. Вип.3. С. 87-93.
10. Лянной Ю. О. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук. Київ, 2017. 663 с.
11. Базильчук О. В. Модель професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. *Вісник Черкаського університету*. 2017. № 17-18. С. 9-16.
12. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник / За заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. Тернопіль: ТДМУ, 2005. 402 с.
13. Nasimov A. Shaping self-educational competence beside pupils of the institutions of the average vocational training. In *ILT'2015 conference Singapore*, Pp. 122-123.

14. World Confederation for Physical Therapy «Guideline for standards of physical therapy practice». URL : http://www.aefi.net/Portals/1/Repository/Guideline_PTEducation_complete.1481e4b7-e059-464a-9ac4-cadf8021d594.pdf
15. Guideline for physical therapist professional entry level education. URL : <https://www.passeidireto.com/arquivo/70215557/s-3-wcpt-guideline-for-physical-therapist-professional-entry-level-education/12>
16. World Federation of occupational therapists «Entry level competencies for occupational therapists». URL : <http://www.wcpt.org/policy/ps-ncd>

References

1. Pedagogika vyshchoi shkoly : pidruchnyk / [V. P. Andrushchenko, I. D. Bekh, I. S. Voloshchuk ta in.]. Kyiv : Ped. dumka, 2009. 256 s.
2. Zvierieva I. D. Entsyklopediia osvity / hol. red. V. H. Kremen; Akad. ped. nauk Ukrainy. Kyiv : Yurinkom Inter, 2008. 336 s.
3. Voloshko L. B. Formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii u protsesi vyvchennia medyko-biolohichnykh dystsyplin : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Kyiv, 2006. 20 s.
4. Semenikhina O. Ways of formation and development of IT-competency in the process of professional preparation students. Education. Innovation. Practice. 2018. Issue 1(4). P.44-51.
5. Semenikhina O.V., Chkana Ya.O. Modeliuvannya protsesu formuvannya predmetnoi kompetentnosti vchytelia matematyky na zasadakh kompetentnysnoho pidkhodu // Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu.- Zbirnyk naukovykh prats. № 4 (84). – 2017. S.112-125
6. Levesque C. S., Zuehlke N., Stanek L., Ryan R. M. Autonomy and competence in German and U.S. university students: A comparative study based on self-determination theory. Journal of Educational Psychology. 2004. № 96. Pr. 68-84.
7. Nasimov A. Shaping self-educational competence beside pupils of the institutions of the average vocational training. In ILT2015 conference Singapore, Pp. 122-123.
8. Buheria T. M. Mizhpredmetni zviazky u navchanni profesiino oriietovanykh dystsyplin u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh fizychnykh reabilitolohiv : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Luhansk, 2009. 22 s.
9. Bazylchuk O. V. Izraillskyi dosvid profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi terapii u vyshchykh navchalnykh zakladakh. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Seriia : Pedahohichni nauky. 2017. Vyp.3. S. 87-93.
10. Liannoi Yu. O. Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh mahistriv z fizychnoi reabilitatsii u vyshchykh navchalnykh zakladakh : dys. ... dokt. ped. nauk. Kyiv, 2017. 663 s.
11. Bazylchuk O. V. Model profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv iz fizychnoi terapii, erhoterapii do roboty z vidnovlennia zdorovia sportsmeniv. Visnyk Cherkaskoho universytetu. 2017. № 17-18. S. 9-16.
12. Medychna ta sotsialna reabilitatsiia: Navchalnyi posibnyk / Za zah. red. I.R. Mysuly, L.O. Vakulenko. Ternopil: TDMU, 2005. 402 s.
13. Nasimov A. Shaping self-educational competence beside pupils of the institutions of the average vocational training. In ILT2015 conference Singapore, Pp. 122-123.
14. World Confederation for Physical Therapy «Guideline for standards of physical therapy practice». URL : http://www.aefi.net/Portals/1/Repository/Guideline_PTEducation_complete.1481e4b7-e059-464a-9ac4-cadf8021d594.pdf
15. Guideline for physical therapist professional entry level education. URL : <https://www.passeidireto.com/arquivo/70215557/s-3-wcpt-guideline-for-physical-therapist-professional-entry-level-education/12>
16. World Federation of occupational therapists «Entry level competencies for occupational therapists». URL : <http://www.wcpt.org/policy/ps-ncd>